

Комисия за регулиране на съобщенията
Вх. № 04-04-340
Дата: 07.10.2011

ДО
КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА
УЛ. „ГУРКО“ № 6
СОФИЯ, 1000

На вниманието на д-р Веселин Божков – Председател

Относно: Проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи

УВАЖАЕМИ Д-Р БОЖКОВ,

С решение № 858/01.09.2011 Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) откри обществено обсъждане по проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи. В рамките на определения срок „Българска телекомуникационна компания“ АД (БТК) предоставя на Вашето внимание становище по предложените от КРС регулаторни мерки, както следва:

I. Общи бележки – Необходимост от извършване на пазарен анализ

Основната цел на регулирането на електронните съобщения е създаване и разширяване на конкурентния пазар при предоставяне на услуги на крайните клиенти. Посочената цел може да бъде извлечена от нормите на действащото право в Република България, на правото на Европейския съюз, както и на практиката на държавите-членки на Европейския съюз. Механизмът за постигане на посочената по-горе цел е провеждане на процедура по извършване на пазарен анализ, неговото съгласуване с предприятията и Комисията за защита на конкуренцията, последващо съгласуване с Европейската комисия (ЕК) и законосъобразното прилагане на наложени чрез анализа предварителни специфични задължения. Ето защо е необходимо Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) да използва обективно и правилно информацията за националните пазари, анализът на която да доведе до налагане на пропорционални мерки, съобразени както със степента на проникване на пазара от отделните участници, така и с европейските тенденции за развитие на същия пазар. Ето защо налагането на законосъобразни пропорционални мерки за въздействие при анализирането на пазара е предпоставка за (а) максимално съобразяване с националните особености и (б) отчитане на тенденциите при регулиране на пазара в страните членки на ЕС. Насърчаването на устойчива

конкуренция предполага извършване на обективни пазарни анализи и налагане на специфични задължения при спазване на еднакви общоевропейски принципи на регулация. Спазването на посочените принципи и съотнасянето на последните към конкретната пазарна ситуация в държавата гарантира извършването на обективни пазарни анализи и налагането на пропорционални и адекватни мерки.

От една страна следва да се има предвид, че пазарът на предоставяне на мобилни услуги на дребно в ЕС, като цяло, е в много висока степен конкурентен. Това е изцяло в следствие от наложените ценови мерки на пазарите на едро, касаещи цените за терминиране и създадените възможности за навлизане на пазара от страна на новите предприятия. Същото не би могло да се каже за пазара на предоставяне на мобилни услуги в Република България по отношение на темповете на навлизане в пазара на третото предприятие.

От друга страна като важен фактор при извършване на пазарен анализ следва да се приемат националните особености както в развитието на конкретния пазар, така и особеностите в развитието на конкуренцията на съседните хоризонтално и вертикално свързани пазари.

Регулирането на пазарите на предоставяне на електронни съобщителни услуги в ЕС акцентира в много голяма степен върху ползите за крайния потребител. Посочените ползи се реализират само чрез насърчаване на реална конкуренция на определените пазари в държавите – членки и развитие на вътрешния на ЕС пазар като цяло. Следва да се има предвид, че винаги когато цените за терминиране не се регулират стриктно, това неминуемо води до високи стойности на последните. Вън тази връзка в по-голямата част от страните в ЕС чрез въвеждане на принципа за разходоориентираност на тези цени. Спазването на този принцип гарантира липсата на изкривяване на конкуренцията и увреждането на интересите на крайните потребители.

Пазарният анализ на КРС от 2009 г. беше извършен при спазване на основните принципи на европейското право, но далеч без да отчете фактически създалото се положение на българския пазар. Ето защо към момента не може да се каже, че чрез наложените мерки на пазара на терминиране в индивидуални мобилни мрежи в Република България са постигнати реални резултати в посока създаване на достатъчно развит и конкурентен пазар на дребно, както последния е развит в повечето държави-членки на ЕС.

При налагането на специфични задължения през 2009 г. на пазара на терминиране в индивидуални мобилни мрежи не беше взета предвид както пазарната среда и пазарното положение на участниците и не беше анализирано конкурентното въздействие на наложените мерки. При извършване на анализ на пазара КРС е следвало да отчете особеностите на националния пазар, на който най-малкия участник - БТК, предоставящ услуги по стандарт GSM/UMTS е имал повече от три пъти по-малък пазарен дял от втория по големина участник. В тази връзка не е взета предвид в цялост разпоредбата на т. 78 от Насоките на Европейската комисия за извършване на пазарни анализи от 2002 г., съгласно която за наличие на значително въздействие на пазара се съди не само по пазарния дял, а по редица други критерии, като включително се отчитат особеностите на националния пазар.

Следователно при извършване на настоящия втори кръг на пазарен анализ на пазара на терминиране в индивидуални мобилни мрежи и преразглеждането на наложените специфични задължения е необходимо да се обърне специално и достатъчно внимание на установените фактически обстоятелства на националния пазар. Това ще позволи при налагане на нови/продължаване на вече наложени специфични задължения да бъде реално отчетена тежестта на редица пазарни ефекти и дадености, уникални

за българския пазар. В противен случай, анализът и мерките, макар и принципно правилни, ще страдат от липса на нужната острота и интензитет, достатъчен за постигане на целите на ЗЕС.

II. Особености в развитието на националния пазар

Въпреки извършените през 2009 г. пазарни анализи и наложените във връзка с тях специфични задължения на предприятията на българския пазар се продължава тенденцията на неравнопоставено регулаторно третиране на предприятията предоставящи мобилни услуги и предприятията, предоставящи фиксирани гласови услуги.

1. Липса на предприети действия за регулиране на цени за терминиране в мобилни мрежи за безпрецедентно дълъг период от време

С Решение № 236/17.03.2009 г. Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) определи план за намаляване на цените за терминиране в национални мобилни мрежи. Последната стъпка от посочения план влезе в сила на 01.07.2010 г. с конкретни цени за терминиране в мобилни мрежи 0, 13 лв./мин. в часовете на силен трафик и 0, 11 лв./мин. в часовете на слаб трафик.

Съгласно действащата разпоредба на чл. 151 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) КРС периодично на всеки две години следва да анализира и определя пазарите на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Посочената разпоредба предполагаше изготвяне на нов пазарен анализ и съответно прилагане на нов план за постепенно намаляване на цените за терминиране на мобилни мрежи, който трябваше да е в сила най-късно до 17.03.2011 г.

Ето защо, при извършване на нов пазарен анализ следва да се отчете фактът, че последната стъпка за намаляване на цените за терминиране в мобилни мрежи е от 01.07.2010 г. От посочената дата до настоящия момент е изминала повече от година, като за този период няма последващо намаляване на цената за терминиране. В резултат на това, цената за терминиране на национален трафик в мобилни мрежи не отчита тенденциите на намаляване на средноевропейската цена за същата услуга. В същият период в държавите – членки на ЕС цената за терминиране в мобилни мрежи се е понижила на най-малко два последователни етапа на шест месеца. С оглед изложеното считаме за необходимо да отбележим, че принципно подкрепяме КРС за тази значителна стъпка при определяне на нови ценови нива на цените за терминиране в мобилни мрежи. Считаме, че от страна на правилно е КРС отчетен факта, че датата, на която решението на Регулатора ще бъде окончателно прието и ще влезе в сила от последното намаление на цената в Република България ще бъдат предложени проект на анализ на КРС. В допълнение искаме само да отбележим и факта, че в страните – членки на ЕС ще бъде направено още едно ново намаление към момента на приемане на решението на КРС. Ето защо в окончателното решение на КРС следва да бъде взет предвид и този факт при определяне на конкретните стойности на плана за постепенно намаляване на цената.

Описаната безпрецедентна в страните от ЕС ситуация, е довела до редица дълбоки пазарни деформации, характерни само за Република България. Тяхната тежест обаче, не е отразена точно в интензитета на предложените за налагане регулаторни мерки в Проекта на решение. Следователно, може да се твърди, че по отношение на цените за терминиране на трафик в мобилни мрежи са наложени непропорционални мерки.

(а) Липсата на динамика при преразпределение на пазара три години от навлизането на третото предприятие, предоставящо мобилни услуги по стандарт GSM/UMTS.

Третият мобилен оператор по стандарт GSM – „БТК Мобайл“ ЕООД (в последствие вляло се в БТК), започна ефективно да предлага услуги от 05.11.2005 г. Първоначално предприятието целеше да прилага цени за взаимно свързване с мрежите на други предприятия, които биха стимулирали нарастването на входящия в мрежата на дружеството трафик. Ефектът от тези про-потребителски и про-конкурентни действия на предприятието беше малък, както и ефектът от наложените в последствие ценови специфични задължения на пазара на терминиране на гласови повиквания беше минимален. Посоченият извод се подкрепя изцяло и от констатацията на т. 17 от преамбюла на Препоръката на Комисията относно подхода за регулиране на цените във фиксираната и мобилната мрежа в ЕС (2009/396/ЕО), (Препоръката). В посочената точка ЕК е изразила становище за допустимостта на асиметрията в цените като е счела, че е нормално да се предвиди четиригодишен период за постепенно премахване на асиметрия в цените за терминиране в полза на новонавлизащо предприятие. КРС не е допуснала асиметрия на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуална мобилна мрежа при анализа през 2009 г. когато „БТК Мобайл“ ЕООД е имало пазарен дял от 10,7% (Съгласно данни от Решение № 236/17.03.2009 г. на КРС). Това е довело до антиконкурентен ефект, състоящ се в обособяването през следващите години на ясно изразена олигополистична структура на пазара на предоставяне на мобилни услуги. Съгласно същата точка от Препоръката на пазара на предоставяне на мобилни услуги може да се очаква три до четири години след навлизането в него да се постигне дял между 15 и 20 %. Видно от данните, изложени в проекта на анализ на КРС през 2009 г. (четвъртата година, в която БТК навлиза на пазара) предприятието е имало 13,8% пазарен дял, а към 2010 г. пазарният дял се е увеличил едва с 2 %. Това би довело до ситуация, при която налагане на поредните специфични задължения, на шестата година от навлизане на пазара на предоставяне на мобилни услуги, БТК няма да бъде постигнало 20% пазарен дял – необходим при определяне на минималния ефективен мащаб за целите на разходния модел (приложение към Препоръката).

(б) Висока степен на насищане на пазара на предоставяне на мобилни услуги

Степента на проникване мобилни услуги достигна плътност от 138,8% от населението на Република България. Видно от данните по проекта на анализ на КРС средната плътност при предоставяне на мобилни услуги в рамките на ЕС е 121,9%. Според Доклад за развитието на електронните съобщения в ЕС през 2010 г. проникването на мобилни услуги може да бъде свързано с (а) високи цени за терминиране или (б) ползване на повече от едно устройство за мобилен достъп до Интернет. Доколкото в Република България цените за терминиране са над средноевропейските такива и доколкото данните на БТК не сочат голямо потребление на мобилен достъп до Интернет на отделни устройства, считаме че **нездравословно високата степен на проникване на мобилни услуги се дължи именно на прекомерно високите цени за терминиране.**

Съгласно данните на КРС през последните две години се отчита ръст на новите абонати под един процент (0,8%), което ясно показва, че степената на насищане на пазара е достигнала своя максимум. Ето защо при достигнато насищане на пазара следва и поредния причинно-следствен извод – развитието на пазара може да продължи единствено чрез преразпределение на пазарни дялове. При определени предварително цени на едро за терминиране в мобилни мрежи единственият лост, който съществува за БТК като предприятие с най-малък пазарен дял да увеличи потребителите си е намаляване на маржа от предоставяне на мобилни услуги. При липса на реално задължение за прилагане на разходоориентирани цени считаме, че намаляването на маржа на най-малкия участник на пазара на предоставяне на мобилни услуги може да се превърне в антиконкурентен ефект при положение, че

пазарният дял на предприятието ясно показва, че не е достатъчен дори и за изчисляване на минималния ефективен мащаб.

(в) Непостигане на целите, заложи в предходния пазарен анализ

Бихме искали да подчертаем, че при разглеждане на последиците от Решение № 236/17.03.2009 г. е видно, че то не постигна очакваните цели за либерализация на пазара и най-вече за „повишено потребителско благосъстояние, особено в резултат от потенциалното намаление на цената на дребно на разговори от фиксирана в мобилна мрежа.“, както беше заложи в анализа на КРС. Наличните данни за пазара показват, че независимо от постигнато намаляване на потребителските цени за разговори от фиксирани към мобилни мрежи, тенденцията за „затваряне на мрежите“ чрез предлагане на много ниски цени и дори безплатни разговори в собствените мрежи на основните мобилни оператори не само се е запазила, но и се е увеличила. Това от своя страна продължава неблагоприятната тенденция за значително намаляване на абонатите на фиксирани мрежи и принуждаването на потребителите да използват повече от един мобилен телефон. Ето защо основният критерий при отчитане на тенденциите на пазари на мобилни услуги е отношението на цени за минута разговор в мрежата и цени за терминиране.

При извършване на предишния пазарен анализ КРС изрично е посочила, „...че колкото е по-голям пазарният дял на дадено мобилно предприятие на дребно, толкова е по-ярко изразено съотношението on-net/off-net трафик в полза на трафика в рамките на собствената мрежа“. Видно от представените данни в Таблица 5 към т. 2.4.3. от Проекта на анализ тенденцията за „затваряне на трафик“ е продължила, което отново следва да подчертае, че наложените мерки на предприятията с по-голям пазарен дял не са били с необходимия интензитет за постигане на целите.

2. Непропорционални мерки по отношение на цените за терминиране на трафик в мобилни мрежи и във фиксирани мрежи

Считаме за необходимо да обърнем внимание, че при определяне на специфични задължения на определен пазар следва да се вземе предвид съществуващите мерки на други съседни пазари на предоставяне на електронни съобщения. Към настоящият момент Република България е единствената страна в ЕС, в която се наблюдава голяма разлика както в абсолютна стойност, така и на процентно изражение на цените за терминиране на трафик от фиксирани и от мобилни мрежи. Това води до:

(а) Дисбаланс във възможностите на фиксирани и мобилните предприятия за предлагане на цени на дребно за разговори съответно от фиксирана към мобилна мрежа и от мобилна към фиксирана мрежа.

В редица случаи тарифните пакети на предприятия със значителен пазарен дял на мобилния пазар, предлагат на своите абонати близки или сходни цени за разговори към фиксирани мрежи на цените за разговорите в самите фиксирани мрежи. Тези действия са възможни благодарение на строгата регулация на цени на едро на предприятията със значително въздействие на фиксирания пазар и липса на каквато и да била реална регулация на мобилния пазар.

(б) Изкуствено ускорена субституция на фиксирани с мобилни услуги

Считаме за необходимо да подчертаем още веднъж, че отделните пазари следва да се разглеждат заедно и обективно. Това ще позволи да се наблюдават ясни тенденции при предоставяне на фиксирани и мобилни електронни съобщителни услуги.

Проектът на анализ за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи КРС установява асиметрична взаимозаменяемост между мобилната и фиксираната обществена телефонна услуга. Това е видно от самите изводи на регулатора: *„мобилната телефонна услуга притежава уникални за нея характеристики, които не могат да бъдат открити при фиксираната услуга, основната от които е мобилността при относително малко, но постоянно повишаване на цената на повикването от определено местоположение, потребителите да предпочетат да го заменят с повикване от мобилни мрежи, двете услуги могат да бъдат разглеждани като част от един пазар“*. Отделно КРС посочва в проекта на същия анализ, че *„много малко вероятно потребителите на мобилни услуги да се откажат от уникалните характеристики на мобилната услуга, и да предпочетат да я заменят с фиксирана такава при относително малко, но постоянно повишаване на цената на мобилната услуга“*.

От друга страна се наблюдава постепенно намаляване на цените на фиксираните и мобилните услуги с различен интензитет и съответно абсолютна стойност. Това на практика представлява изкуствено ускорена взаимозаменяемост (субституция) на посочените услуги, породена от разликата в регулирането на двата съседни пазара. Тази изкуствено засилена тенденция е резултат от липсата на пропорционалност при регулацията и ясно показва *„принуждаването“* на абонатите на фиксирани мрежи да се откажат от тези услуги, приемайки на пръв поглед по-благоприятните за тях условия на мобилните оператори.

(в) Крос-субсидиране за сметка на фиксирания сектор в следствие на неравнопоставените цени за мобилно терминиране

Видно от съществуващите тарифни планове на предприятията, предоставящи фиксирани услуги чрез мобилни мрежи по стандарт GSM/UMTS, цените на дребно за разговори в собствената фиксирана мрежа са много по-евтини отколкото регулираните от КРС разходоориентирани цени на фиксираната мрежа на БТК.

Съгласно Препоръката при определяне на разходите за терминиране в мобилните мрежи следва да се отчете и оскъпяването във връзка с ползването на радиочестотен спектър, за разлика от фиксираните мрежи. При създадената в Република България пазарна ситуация, при която цените за разговори към мобилни мрежи се различават от цените за разговори във фиксирани мрежи, в случаите при които за преносна среда се ползва мобилна мрежа, показва ясна тенденция за крос-субсидиране между цените за терминиране в мобилни мрежи и цените за терминиране във фиксирани мрежи в случаите, когато предприятията предоставят фиксирани услуги чрез мобилната си мрежа.

3. Ясно изразена олигополна структура на пазара на предоставяне на мобилни услуги.

В подкрепа на твърдението за наличие на ясно изразена олигополна структура на пазара на предоставяне на мобилни услуги, БТК се позовава изцяло на влезли в сила решения на Комисията за защита на конкуренцията (КЗК). Съгласно Решение № 1050/2009 г. на КЗК:

„...на база изложените данни, следва изводът, че пазарът на мобилни гласови услуги променя своята структура и докато в началото на разглеждания период на него се наблюдава участник с изразително пазарно присъствие, съответстващо и на икономическата му мощ, то в последните години той се трансформира в олигополен по своята същност пазар, състоящ се от краен брой участници – трима, на който, предвид съществуващите структурни бариери (произтичащи от необходимите

първоначални разходи и наличните условия на пазара) и правно-регулаторни бариери (свързани с необходимостта от наличие на свободен ограничен честотен ресурс и издаване на разрешение за ползването му), навлизането на нов участник, чието евентуално присъствие би могло да окаже съществено влияние върху конкурентната среда, е трудно прогнозируемо. За граница на олигопола, предвид съществената степен на неравенство между пазарното участие на втория и третия участник, като съотношение в пазарните им дялове е повече от три пъти, би следвало да се определи вторият участник „Космо България Мобайл“ ЕАД.”

Такова становище КЗК е застъпила и през следващата 2010 г. в Решение № 774/2010 г. Съгласно посоченото решение:

„От направения по-горе анализ на пазарната структура и концентрация в сектора, следва изводът, че пазарът на мобилни гласови услуги притежава всички характеристики на олигополна пазарна структура.”

Видно от направения анализ в решенията на КЗК има ясно изразена олигополистична структура състояща се от участниците „Мобилтел“ ЕАД (Мобилтел) и „Космо България Мобайл“ ЕАД (Глобул). Олигополът е пазарна структура, за която е характерно малък брой икономически субекти, като никое от тях няма самостоятелно господстващо положение, но заедно те контролират този пазар. Останалите участници на пазара (ако има такива) са малки и не могат да генерират значителен конкурентен натиск. Това именно е ситуацията на пазара на предоставяне на мобилни услуги. Посочената ситуация не се е променила чувствително след извършения пазарен анализ от КРС през 2009 г. и наложените във връзка с този анализ специфични задължения на предприятията, поради липсата на адекватни регулаторни мерки.

В подкрепа на твърдението за съществуващата олигополна структура са и констатираните от КРС пазарни дялове на предприятията. Видно от проекта на анализ при разглеждане на относителните дялове, изчислени според броя потребители КРС е установила, че разликата между пазарния дял на БТК и втория участник на пазара - Глобул е повече от два пъти, като разликата между пазарния дял на БТК и този на Мобилтел е около три пъти.

Отделно в проекта на пазарен анализ в т. 5.1. „Негласно единодействие (Tacit collusion) КРС е посочила и изражение на формираната олигополна структура между Мобилтел и Глобул чрез действия в една посока. На отделни места в проекта на анализ КРС отново е подчертавала действия на двете предприятия, които предполагат съгласуване в определена степен. Видно от изводите в проекта на анализ, КРС е установила наличие на възможност за съвместно влияние върху пазара на терминиране в мобилни мрежи от страна на Мобилтел и Глобул. От друга страна КРС е отчела, че този въпрос не стои при БТК.

III. Предложени конкретни специфични задължения за налагане

III А. Въвеждане на IP-протокол за целите на взаимното свързване

Съгласно посочените условия БТК се задължава да предоставя взаимно свързване, базирано на Интернет протокол считано от 01.07.2013 г. Така предложената мярка при липсата на всякакви предварителни консултации с предприятията относно последствията от въвеждането ѝ е непропорционална и необоснована.

1. Считаме, че в решението липсва аргументация за налагане на мярката, което прави решението необосновано.

Според мотивите на КРС, конкретните условия за реализиране на взаимно свързване чрез Интернет протокол ще бъдат определени след провеждане на консултации със заинтересованите предприятия. Тази позиция на регулатора показва липса на конкретен анализ относно нивото на развитие на мрежите в България. При липса на такъв анализ не е ясно по какви аргументи КРС е приела, че са налице потенциални проблеми, които могат да възникнат ако не бъде въведено свързване чрез Интернет протокол. Също така, липсата на яснота относно конкретните правила за прилагане

на Интернет протокол показва, че КРС не е извършила оценка на въздействието на наложената мярка. Само при ясна визия за приложимите правила може да се направи и оценка на последиците от предложената мярка. При липса на такава оценка мярката се явява необоснована и непропорционална и може съществено да засегне нормалното развитие на пазара.

Като мотив за налагане на задължението КРС е посочила техническото развитие на фиксираната мрежа на БТК. В същото време, КРС не отчита обстоятелството, че това ниво на развитие на мрежата вече е намерило отражение в сключените договори за взаимно свързване. Въз основа на подписания Меморандум страните са определили промените в условията за взаимно свързване, като са постигнали договореност за запазване на сигнализацията чрез протокол SS7. В тази връзка, при липса на спорове между предприятията всяка намеса от страна на регулатора се явява необоснована.

Не на последно място, следва да се има предвид, че налагането на задължение за взаимно свързване чрез Интернет протокол ще засегне нормалното предоставяне на услуги между мрежите. „SS7“ представлява стандартизиран протокол на международно ниво, който може да се ползва във всички мрежи. Използването на този протокол дава гарантирано качество на услугата. По отношение използването на Интернет протоколи, съществуват рискове от влошаване качеството на предоставяните услуги, които следва да бъдат отчетени от КРС при определяне на окончателната мярка.

2. Във връзка с посоченото предложение за въвеждане на новата мярка, считаме за необходимо да отбележим, че последната не е обсъдена достатъчно широко в сектора на предоставяне на електронни съобщителни услуги. За да бъде предложена за въвеждане такава мярка, би следвало да бъдат извършени предварителни обществени консултации на основание чл. 37 от ЗЕС. Това предложение е свързано с факта, че въвеждане на IP-протокол за целите на взаимно свързване е въпрос от съществено значение за развитието на обществените електронни съобщителни услуги.

Следва да се има предвид, че са налице отворени въпроси, които не биха могли да бъдат решени от създадения в следствие от КРС консултативен съвет. Към момента на създаване на посочения съвет специфичното задължение, макар и не въведено, ще бъде наложено и при възникване на сериозни проблеми с въвеждането му, ще е необходимо провеждането на нов пазарен анализ, чрез който последното да бъде отменено.

От друга страна, датата, от която следва да се прилага наложената мярка е 01.07.2013 г., т. е. след година и половина от приемане на окончателното решение. Съгласно разпоредбата на чл. 151 от ЗЕС КРС следва да извършва пазарни анализи на всеки две години, а съгласно чл. 16, т. 6, б. „а“ от Рамковата директива 2001/21/ЕО е предвиден срок от три години за извършване на нов пазарен анализ. Ето защо считаме, че при възникване на проблеми от въвеждане на IP-протокол при взаимно свързване КРС ще бъде принудено да извърши пазарен анализ в срок, много по-кратък от разписания в законодателството, което не съответства на принципите в чл. 5 от ЗЕС за предвидимост и свеждане на регулаторната намеса до минимално необходимото. Напротив, при налагане на мярката за IP без извършване на широки обществени консултации, които да обсъдят всички последици от въвеждането на такава мярка КРС ще бъде принудена да започне извършването на пазарен анализ след една година.

Не на последно място считаме за необходимо да отбележим, че в Проекта на анализ на КРС, както и в Проекта на решение самата мярка не посочва конкретен IP-протокол. Това допълнително създава несигурност и възможност за последващи искания, които реално няма да са изпълними. Считаме, че специфичните

задължения, които КРС налага следва да са достатъчно конкретни за да не създават предпоставки за различно тълкуване и съответно прилагане.

Във връзка с всичко изложено сме на мнение, че провеждането на обществени консултации по реда на разпоредбата на чл. 37 от ЗЕС ще допринесе за правилното и обективно решаване на отворените въпроси.

На мнение сме, че провеждането на обществени консултации по разпоредбата на чл. 37 от ЗЕС ще може да отговори най-малко на следните въпроси:

2.1. Съгласно разпоредбата на чл. 280, ал. 1, т. 2 от ЗЕС за осигуряване на оперативната съвместимост на електронните съобщителни услуги препоръчаните от Европейската комисия стандарти и/или спецификации, включени в списък, публикуван в "Официален вестник" на Европейския съюз. Към настоящият момент липсва стандарт или спецификации за изпитване на съоръженията, работещи върху SIP/H.323 протоколи. Считаме, че при липсата на такива приети документи предприятията и в частност БТК ще бъдат лишени от възможността да изпитват съоръженията по предварително определена методика и съответно няма да могат да осигурят оперативната съвместимост между мрежите си.

2.2. За предоставяне на сходно качество при взаимно свързване по IP-протокол с това при TDM трънковете е необходимо увеличение на капацитета, респективно линиите за взаимно свързване с 50 %. Това е допълнителен разход за двете предприятия, осъществяващи взаимно свързване по IP-протокол.

2.3.1. Централизирано управление на т.нар. VoIP протоколи:

Протоколи от тип Master- Slave контрол протокол:

H.248, MGCP са протоколи чрез който се управляват:

a) абонатни гейтуей –осигуряват стандартни абонатни интерфейси /POTS,ISDN/

b) trunk media gateway – осигуряват стандартни ISUP трънкове за свързване с други мрежи.

c) сигнални гейтуей – осигуряват стандартни SS7 M3UA линкове за реализиране на ISUP свързаност с други мрежи.

Протоколите тип Master- Slave контрол протокол са предназначени за директно управление на абонатни гейтуейи, както трънк гейтуейи предназначени да реализират TDM трънкове /ISUP/ за реализиране на свързване с други мрежи. Master-Slave контрол протоколите не са предназначени за изграждане на директни свързаности между оператори. Не е известна и такава добра практика за изграждане на взаимно свързване на мрежи между оператори базирана на H.248 протоколи.

2.3.2. По отношение на VoIP протоколи с разпределено управление:

2.3.2.1. H323 протокол:

Съществува от началото на създаването на първите VoIP мрежи. Представлява емуляция на ISDN върху IP среда. Поради ограниченията налагани от H323 протокола, множество производители са добавяли свои допълнения към основния протоколен стек, което води до множество конфликти на протоколно ниво при различните производители. Интелигентността на изграждане на VoIP комуникациите е изнесена в крайните устройства /gateway/, а функцията на Централизирания елемент /Gatekeeper/ е да разреши и оторизира повикването.

H323 е морално остарял протокол от началото на създаването на VoIP мрежите. Множество от производителите не го поддържат в новите си съоръжения или планират спирането му от употреба. Притежава сложен call-setup, като следствие произтичат допълнителни проблеми с транспортния слой. Интелигентността на изграждане на VoIP комуникациите е изнесена в крайните устройства /gateway/ т.е. крайните терминали /IP телефони или гейтуей/ от едната мрежа ще „комуникират“ директно с другите крайни терминали на другата мрежа което е предпоставка за

несъвместимост между отделните производители. Не могат да се гарантират факс/модемните комуникации.

2.3.2.2. SIP протокол за VoIP сигнализация:

Създаден е като алтернатива на H323 протокол. Недостатък при използването на този протокол е наличието на голям брой сигнални съобщения за осъществяване на един разговор /до 30 в IMS мрежите/. Също така, производителите не могат да отговарят за постоянно развиващия се SIP протокол и се движат с различно закъснение. Това води до проблеми с свързването между различни производители по SIP протокол. Overlap-sending на викания и викация номер не се поддържа от всички производители поради факта че визията /IMS/ е насочена към мобилни мрежи.

В допълнение, освен недостатъците при прилагане на конкретно изброените протоколи, необходимо е да се вземе предвид и следният съществен недостатък, относим към всички Интернет протоколи:

Като цяло VoIP мрежите са насочени към предаване на глас, а предаването на данни (факс и модем) е изключително слабо застъпено. Разчита се на крайните терминали да открият факс/модемната комуникация за предаване на контролния елемент, който от своя страна да предаде на другата мрежа. В тази връзка, основният проблем при изграждане на VoIP свързаност по SIP протокол е, че не могат да се гарантират съобщения за данни (факс/модемни комуникации). Също така, при огромен брой производители и непълна поддръжка на протокола не може да се гарантира успешно предаване на данни /факс и модем/.

2.4. На следващо място следва да се има предвид, че SIP-протоколът е заложен като стандарт за IMS мобилни мрежи, каквато не е мрежата на БТК. Този факт допълнително ще усложни и оскъпи и реалното въвеждане на IP-протокола.

Ето защо във връзка с всичко изложено настояваме задължението за осигуряване на ИП свързаност да отпадне от предвидените мерки поради липсата на проведени обществени консултации по реда на разпоредбата на чл. 37 от ЗЕС. Считаме, че въпросът с преминаване към IP – протокол за целите на взаимно свързване е въпрос от обществена значимост за развитието на електронните съобщения.

III Б. Терминиране на международен трафик, произхождащ от предприятия извън ЕС

В проекта на пазарен анализ КРС е достигнала сама до извода, че на пазари, на които предприятията притежават асиметрични относителни пазарни дялове, високите цени за терминиране може да имат за резултат значителни плащания за тази услуга от по-малки към по-големи конкуренти. В допълнение КРС е посочила в проекта на анализ, че „Установените на съответния пазар ценови конкурентни проблеми показват, че когато цените за терминиране са прекалено високи това поражда прехвърляне на значителни средства между пазарите и потребителите на фиксирана и мобилна гласова услуга, както и прехвърляне на средства от чужди предприятия към българските такива.“.

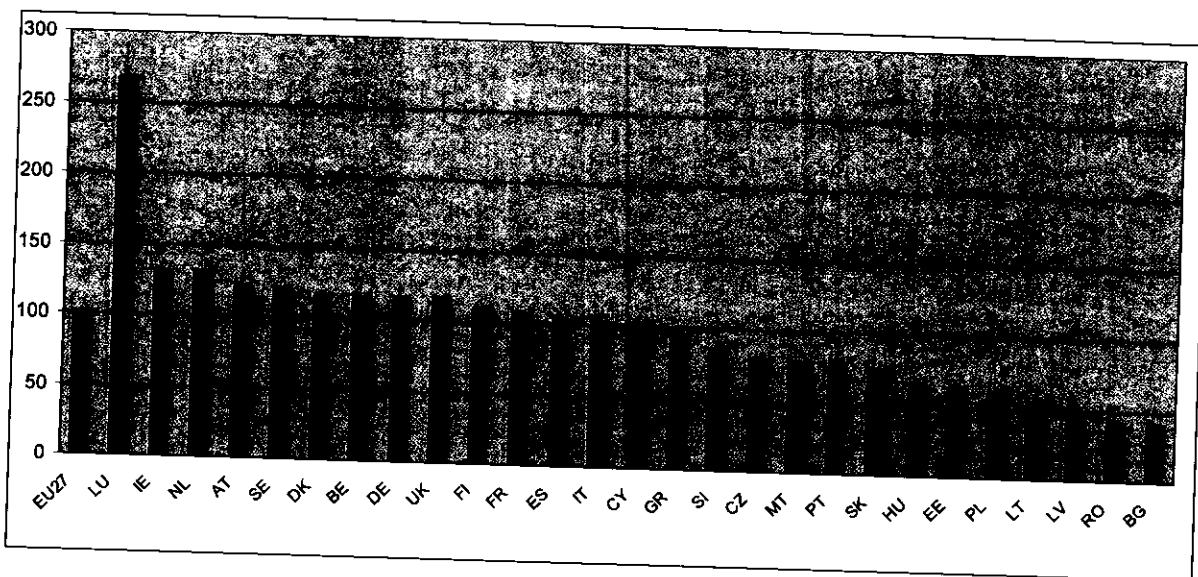
1.КРС наложи мерки на пазара на терминиране на международен трафик сравнително от скоро – 01.04.2011 г. като същите не са влезли в сила поради обжалване на решенията на КРС от всички предприятия. Посочените наложени в началото на годината мерки считаме за несъответстващи на изводите на КРС от проекта на пазарен анализ.

Въпреки това, с оглед придържане към темповете на намаление на цените на роуминг в ЕС, считаме за необходимо да бъде въведен план за постепенно намаляване на цените за терминиране на международен трафик с произход от страните - членки на ЕС. По този начин се постига и друга много важна цел - гарантира се марж между цените за роуминг и цените за терминиране на международен трафик с произход от страните - членки на ЕС.

Считаме, че КРС не следва да налага специфични задължения за терминиране на повиквания, генерирани извън територията на държавата - членка, тъй като това би означавало включване на трафик, който не се регулира (когато става дума за трафик генериран извън територията на ЕС). Хипотезата ще доведе до непоправимо увреждане на конкуренцията в ущърб на националните предприятия. Тази хипотеза ще бъде и в разрез с изводите на КРС, тя ще доведе до значителни плащания от БТК към предприятията извън рамките на ЕС, чиито цени за терминиране в мрежата не са регулирани при следване на същите принципи. В тази връзка считаме за необходимо да посочим конкретните цени за терминиране в мрежите на предприятия, предоставящи услуги извън територията на ЕС, като приложение към настоящото писмо. Посочените примери ясно показват липсата на реципрочност на цените към момента и процентното съотношение, което би се получило при регулирането на цената за терминиране в мрежата на БТК. Видно от посочените конкретни цени по сключени договори, при предоставяне на една и съща услуга БТК - терминиране на трафик, няма да бъде налице реципрочност в цените за последната. Тази липса на реципрочност ще позволи на предприятията извън ЕС да увеличават пазарната си сила за сметка на БТК и да продължават да засилват тази ясно очертаваща се тенденция поради липса на възможност за преговори и реално противодействие от страна на БТК.

Следва да се има предвид и още един факт, а именно че БТК не е част от нито една група предприятия, каквито части са Мобилтел и Глобул (съответно от групата на Austria Telecom и Cosmote). Посоченият факт е важно да бъде отбелязан, тъй като големите групи предприятия имат възможност да договарят по-ниски цени за терминиране с оглед мащаба на държавите, в които имат присъствие и броя на минутите, които биха могли да гарантират за терминиране.

Хипотезата на регулиране на цената на терминиране на международния трафик, генериран извън рамките на ЕС, автоматично поражда и „прехвърляне на значителни средства“ от потребителите на мобилни гласови услуги на БТК към предприятията извън ЕС. Република България е една от страните в ЕС с най-малък брутен вътрешен продукт на глава от населението. Така например, съгласно данните на Eurostat този индекс за Република България е над два пъти по-нисък от средния за ЕС, което е видно и от приложената графика:

Практиката в държавите членки на ЕС за прилагане на несиметрични цени за терминиране в мрежите на по-малки оператори показва ефективността на този подход при регулация на предприятията на един пазар. Считаме, че подобен подход би оказал позитивна роля за предприятията в Република България и би създавало възможности за допълнителни инвестиции.

Посоченото е сериозно основание да бъдат полагани системни усилия за повишаване благосъстоянието на населението на Република България, като страна – членка на ЕС. В този смисъл сме на мнение, че чрез поставяне на ограничения за преговори с предприятия относно цената за терминиране на международен трафик, генериран извън рамките на ЕС само се постига увеличаване на дисбаланса, което е непропорционално за икономиките на отделните страни - членки и е във вреда на стабилитета на ЕС като цяло. Отделно, премахването на такъв чисто търговски лост от патримониума на предприятието е в явно противоречие с целите на ЗЕС за защита на интересите на потребителите на електронни съобщителни услуги.

С оглед всичко изложено е видно че регулирането на цената за терминиране на международен трафик, генериран извън рамките на ЕС води до прехвърляне на значителни средства към предприятията, предоставящи услуги извън ЕС и съответно пряко увеличаване на пазарната им сила в следствие на прилагане на асиметрични цени. **Ето защо считаме, че цените за терминиране в мобилната мрежа на БТК от предприятия извън ЕС следва да бъде на свободно търговско договаряне.**

Предложеният в настоящото становище подход за регулиране на международен трафик е съобразен с регулаторните принципи, заложили Регламент (ЕО) № 717/2007 на Европейския Парламент и на Съвета от 27 юни 2007 година относно роуминга в обществени мобилни телефонни мрежи в рамките на Общността и за изменение на Директива 2002/21/ЕО, изменен с Регламент (ЕО) № 544/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г.

Допълнителен довод за предложеното е и самото действие на европейското законодателство по територия и лица. Разпоредбите на чл. 52 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и чл. 355 от Договора за функциониране на Европейския съюз определят изчерпателно териториалният обхват на действие на европейското законодателство. В тази връзка Директивите, приети в рамките на ЕС имат обвързваща сила само спрямо страните – членки на ЕС. Последните нямат задължителен характер и не се прилагат извън териториалните граници на държавите членки, т.е. извън териториалните граници на ЕС. Ето защо законодателството на ЕС не следва да се прилага в търговските отношения между

частноправни субекти от държави в ЕС и такива субекти осъществяващи дейност извън границите на ЕС.

Следва да се има предвид, че европейското законодателство (транспонирано в националните законодателства на страните-членки) следва да благоприятства търговията в рамките на ЕС. Съгласно разпоредбата на чл. 3, т. 3 от ДЕС „Съюзът установява вътрешен пазар”. Съгласно т. 5 от същия член на ДЕС „В отношенията си с останалата част от света Съюзът утвърждава и насърчава своите ценности и интереси и допринася за защитата на своите граждани.”. Посочените разпоредби ясно очертават както целите на ЕС, така и рамката на приложение на законодателство и необходимата за следване политика в отношенията си с държави извън рамките на ЕС. Видно от цитираните разпоредби КРС като държавната институция в РБ с делегирани правомощия в регулирането на електронните съобщения и защита на потребителите е пряко ограничена в отношенията, които следва да регулира – отношенията на вътрешния пазар и същевременно е призвана да защити интересите на потребителите на електронни съобщителни услуги в отношенията със субекти от държави извън ЕС. Такава защита на интересите на крайните потребители може да бъде постигната от КРС само по един начин, а именно чрез предоставяне на предприятията на възможност за равнопоставени за преговори при определяне на цените за терминиране.

От друга страна съгласно разпоредбата на чл. 31, т. 2 от ЗЕС КРС следва да отстранява пречки и бариери за конкуренцията в рамките на своята компетентност. При упражняване на регулаторните правомощия комисията следва да се води от основните цели на закона, които се отнасят до насърчаване развитието на вътрешния европейски пазар (чл.4, т.2 от ЗЕС). За постигане на тези цели КРС има правомощията на налага регулаторни мерки на предприятията, определени за такива със значително въздействие върху пазара.

Крайната цел на всяко регулаторно решение на КРС е подобряване условията за крайните потребители. В тази връзка, определените от КРС регулаторни мерки не могат да обхващат задължения, повече от необходимите за гарантиране развитието на конкуренцията и подобряване условията за потребителите на ниво Европейска общност. Налагането на мерки, които имат за цел подобряване на пазарните условия извън рамките на Европейския съюз, не могат да бъдат предмет на регулаторно решение на КРС, прието по реда на ЗЕС.

Така изразената позиция е в съответствие с Общата позиция на ERG относно мерките. Съгласно посоченото в позицията, при неуспех в търговските преговори между предприятията националните регулаторни органи следва да могат да налагат мерки за осигуряване на адекватен достъп и взаимно свързване с цел защита интересите на потребителите. Също така, в позицията се посочва, че при определяне на конкретните мерки, основните цели, които трябва да бъдат преследвани, са:

- осигуряване развитието на конкуренцията;
- осигуряване развитието на вътрешния европейски пазар;
- защита интересите на гражданите на Европейския съюз¹.

Не на последно място считаме за необходимо да бъде направен и паралел с Регламент № 717 и неговото действие по отношение на лицата и територията, като част от европейското законодателство с пряко приложение. Посоченият регламент се

¹ National regulatory authorities should have the power to secure, where commercial negotiation fails, adequate access and interconnection and interoperability of services in the interest of end-users NRAs have been set the following objectives to guide them as they carry out the task specified for them in the Directives:

- Promote competition;
- Contribute to the development of the internal market; and to
- Promote the interests of the citizens of the European Union. („Remedies” document - стр. 51)

отнася само и единствено до цените на услуги в роуминг в рамките на ЕС. Това е и единствения възможен извод, тъй като целта на Регламента, дефинирана както следва: „Създаването на европейско социално, образователно и културно пространство, основаващо се на мобилността на индивидите, следва да улесни комуникацията между хората с оглед изграждането на същинска „Европа за гражданите“. Именно изграждането на такова пространство определя приложимостта на регламента и неговото териториално действие, като акт на европейското законодателство.

С оглед на изложеното и предвид спазване на принципите за минимална регулаторна намеса и пропорционалност на предприетите мерки считаме, че не е необходимо налагане на мерки по отношение на цените за терминиране на международни повиквания, генерирани в мрежи извън ЕС.

2. Въпреки острата необходимост от бързото намаляване на цените за терминиране в мобилната мрежа на трафик, произхождащ от страните-членки на ЕС, считаме за необходимо да обърнем внимание че е необходимо технологично време за разделяне на трафика и неговото таксуване в билинг-системата на БТК.

Описание на необходимите промени е изведено в отделно приложение към настоящото становище – Търговска тайна!

Ето защо, с оглед сложността на процеса, считаме за необходимо като пример да посочим, че последното предприятие в Република България, което прави промени в таксуващите си системи среща сериозни трудности, които се отразиха и на отношенията му с крайните потребители на услуги. Отделно от срещнатите трудности, процесът по промяна продължи около една година. Ето защо преди да се извърши каквато и да е промяна в таксуващите системи на предприятието е необходимо да се предвидят и отделят необходимите за това оптимален времеви период и ресурси.

С оглед всичко изложено, считаме, че е необходимо да бъде даден срок на БТК за въвеждане на промени в билинг-системата на предприятието, които да позволят различното таксуване на трафик с произход ЕС и трафик с произход държави извън ЕС. Считаме, че оптималния срок за въвеждане на такива промени е 6 (шест) месеца.

Във връзка с всичко изложено предлагаме следните редакции на задължението в Проекта на решение на КРС:

1. Навсякъде в текста след думите „без поставяне на ограничения в зависимост от произхода на повикванията“ да се добавят думите „в рамките на Европейския съюз“. Посочената промяна следва да бъде отразена и във всички точки от проекта на решение, в които задължение е описано чрез или свързано с произход на трафика.
2. Да се разпише нова точка VI със следното съдържание:
„1. Задълженията, определени в точка V от настоящото решение, не се прилагат по отношение на терминирането на трафик, генериран в държави извън рамките на Европейския съюз както и при терминиране на трафик, транзитиран през мрежи на предприятия, установени извън рамките на Европейския съюз.
2. Ценовите ограничения за терминиране на международен трафик се прилагат от въвеждане на изменение в таксуващите системи на предприятията, което ще позволи разграничаване на международния трафик от и извън рамките на Европейския съюз, но не по-късно от шест месеца от уведомяване за настоящото решение.“
3. Във връзка с разписването на нова точка VI, предложените в проекта на решение точки VI, VII, VIII и IX стават съответно VII, VIII, IX и X.

III В. Определяне на цени за термиране на трафик в мобилни мрежи

1. При налагането на специфични ценови задължения на пазара на термиране на повиквания в индивидуални мобилни мрежи трябва да се отчита както тенденцията на изменение на цените в ЕС, така и националните особености.

При отчитане на посочените два основни показателя е необходимо да се (а) подберат правилно държавите-членки, цените в които ще послужат за сравнителен за предоставяне на сходни услуги и (б) да се оценят процесите, които се наблюдават на свързани и/или съседни пазари.

Като цяло подкрепяме предложения от КРС подход по отношение на определянето на ценовите ограничения за цените за термиране на национален трафик във фиксирани и мобилни мрежи. Считаме, че това е най-адекватния начин за постигане на резултат, който в максимална степен ще доближава целения на Общностно ниво ефект.

В същото време, бихме искали да обърнем внимание на някои основни положения, които считаме, че следва да бъдат взети предвид от КРС при определяне на ценовите ограничения.

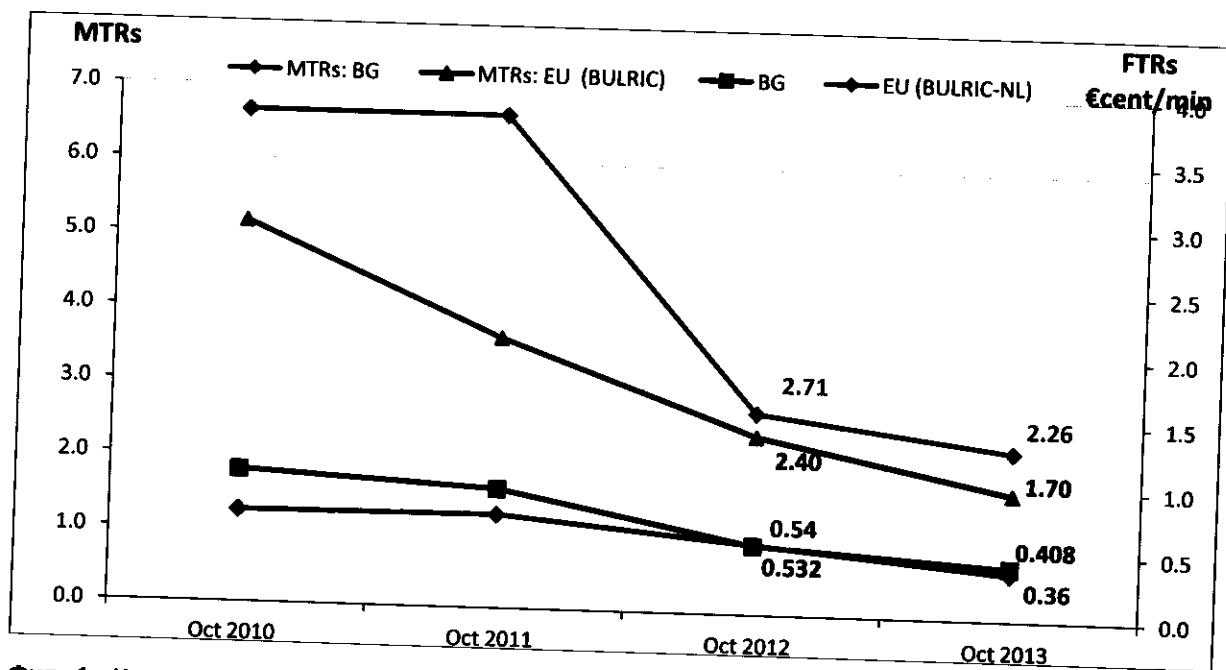
На първо място следва да се има предвид, че по-сериозното обсъждане на проблемите на Общностно равнище, свързвани с високите цени за термиране в мобилни мрежи е обяснима, доколкото експанзията на мобилните услуги и темповете на развитие на този пазар през последните години са предпоставка за по-големи изкривявания на конкурентната среда. Този ефект не е толкова ясно изразен при фиксирани мрежи, където е налице засилена регулация за продължителен период от време, като резултат от усилията на Европейската комисия за стимулиране конкуренцията на този сегмент от Единния европейски пазар и ограничаване на възможността на историческите оператори да прилагат антиконкурентни практики. Въпреки предприетите регулаторни инициативи на Общностно равнище, Европейската комисия констатира, че цените за термиране в мобилни мрежи варират в широки граници, което от своя страна оказва негативен ефект върху Единния вътрешен пазар. Ето защо в усилията си за уеднаквяване на регулаторния подход по отношение на цените за термиране както в мобилни, така и във фиксирани мрежи Европейската комисия прие Препоръка относно подхода за регулиране на цените за термиране във фиксирани и мобилни мрежи в ЕС (Препоръката). Съгласно Препоръката държавите-членки следва за определят цените си за термиране в съответствие със заложените в Препоръката принципи, като считано от 2013 г. формирането на тези цени трябва да се осъществява на базата на модел за разходи въз основа на чистите дългосрочни допълнителни (инкрементални) разходи - BULRIC.

В този смисъл считаме за коректно при определяне на ценовите ограничения да бъдат отчетени заложените в Препоръката принципи, като за целта се приложи сравнение (benchmark) с цените на същите услуги на пазари, където се прилагат BULRIC модели. Изразяваме несъгласие обаче с различната интерпретация на приложения в рамките на двата анализа подход. Анализът на БТК показва, че КРС не е била последователна при определяне на принципа, въз основа на който са наложени ценовите ограничения на двата разглеждани пазара. Представяме аргументите за изложеното от нас твърдение, както следва:

Съгласно изложеното във фиксирания анализ при определяне на нивата за ценовите ограничения КРС е идентифицирала като съпоставим пазар този на Холандия, като

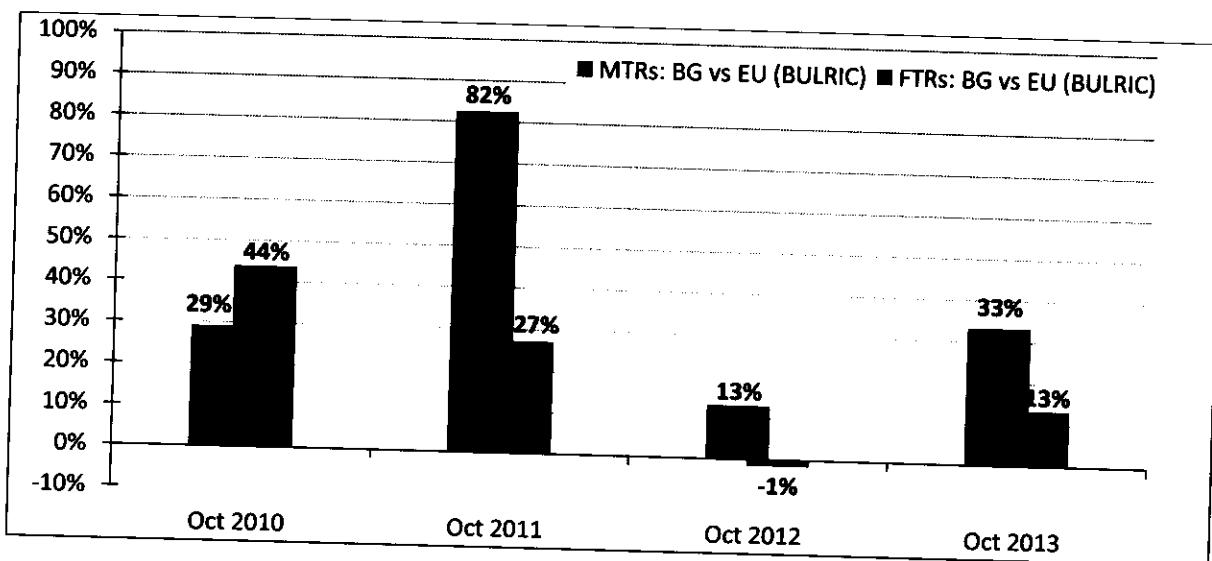
единствената държава-членка определила цени въз основа на BULRIC модел. На база на определените въз основа на този модел цени, КРС е определила темповете на изменение на цените за терминиране преди и след въвеждане на BULRIC модел и съответно е приложила тези темпове спрямо действащите у нас цени. Следвайки този алгоритъм КРС формира нивата на ценовите ограничения.

В същото време в рамките на мобилния анализ при определяне нивата на ценовите ограничения, КРС е приложила модифициран подход, изразяващ се в изследване на темповете на поетапно намаление на цените в шестте държави-членки на ЕС, които ползват риге BULRIC модел (Белгия, Великобритания, Италия, Словения, Франция, Холандия) преди въвеждането на BULRIC модели, без да бъде отчитана ситуацията след това. Въпреки липсата на ясни мотиви относно използвания от КРС алгоритъм за определяне на ценовите нива, от наша страна бе извършен експертен анализ, на чиято база бе установен както използвания от КРС подход, така и фактът, че този подход е приложен в модифициран вариант. На мнение сме, че тази модификация на метода за сравнение на цените е причина за установяване на по-високи нива на ценовите ограничения на пазара на терминиране на трафик в мобилни мрежи в сравнение със същите, които биха били получени чрез прилагане на идентичен на използвания във фиксирания анализ алгоритъм (фиг. 1 и фиг. 2).

Фиг. 1. Цени за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в България и държави-членки на ЕС, ползващи BULRIC модели²

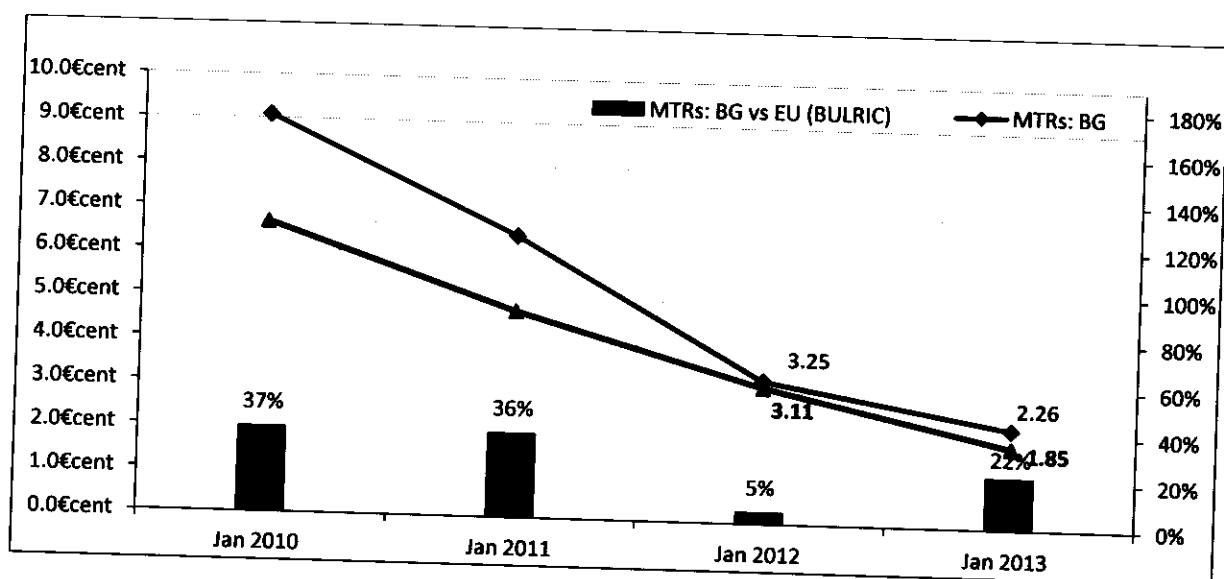
² Използвани са данни съгласно Годишни доклади на Европейската комисия за развитието на пазара на електронни съобщения през 2010 г. По отношение на периодите, за които такива данни не са налични е направена оценка при отчитане на информацията за предвидените поетапни намаления на цените за терминиране в шестте държави-членки, ползващи BULRIC модели, публикувана на <http://circa.europa.eu/> и <http://www.cullen-international.com/>.

Фиг. 2. Процентно съотношение на цените за терминиране в България спрямо цените за терминиране в държави-членки на ЕС, ползващи BULRIC модели.

В анализа КРС е реферирала към данни за средната цена за терминиране в шестте държави-членки (стр. 102), ползващи BULRIC модели, валидни към месеци януари за периода 2011 г. - 2013 г. Източникът на тези данни не е посочен. Предвид указания референтен период (месец януари на съответната година) допускаме, че като отправна точка за оценката КРС е използвала данни на ОЕПЕС (BEREC).

Отчитайки различните референтни периоди, използвани от BEREC и Европейската комисия при мониторинга на цените за терминиране, изследвахме също така измененията в цените за терминиране у нас и в шестте държави-членки, ползващи BULRIC модели, като се позовахме на данни от BEREC (фиг. 3).

Фиг. 3. Сравнителен анализ на изменението в цените за терминиране в мобилни мрежи в България спрямо изменението на цените за терминиране на шестте държави-членки, ползващи BULRIC модели³.

Резултатите от оценката, представени на фиг. 3 потвърждават нашето заключение, че така определените нива на цените за терминиране в мобилни мрежи са по-високи

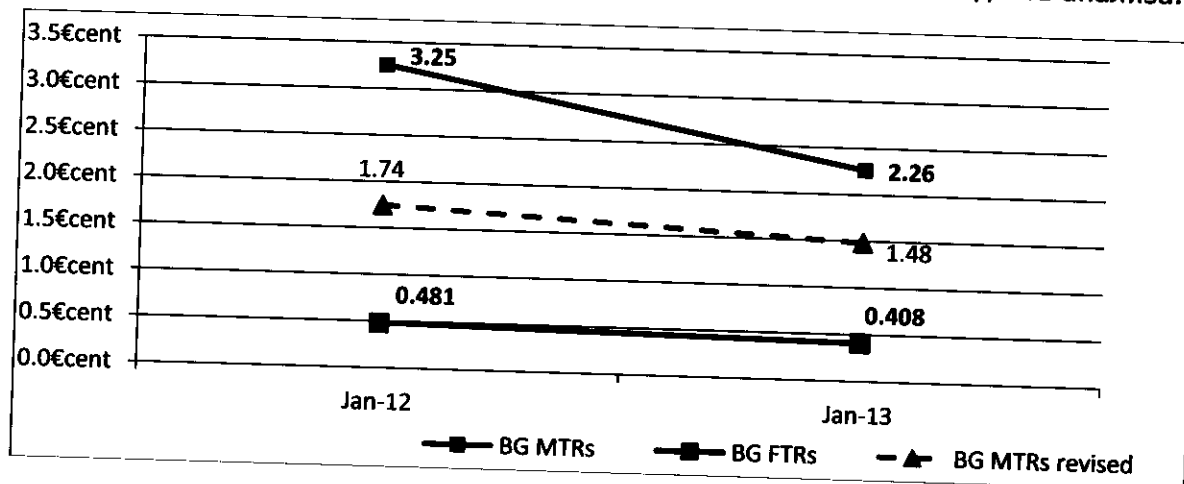
³ Изходни данни по BEREC "MTR benchmark snapshot as of January 2010"

от нивата, които биха се достигнали, ако КРС използва подход, идентичен с приложения на пазара на терминиране в определено местоположение.

Във връзка с гореизложено сме на мнение, че прилагането на различни модификации на подхода при определяне на нивата на ценовите ограничения на пазарите (фиксиран и мобилен), обект на анализ, е непропорционална мярка от гледна точка на целения резултат. От една страна, избраният подход при определяне на цените за терминиране в мобилни мрежи ще забави постигането на очаквания ефект от наложените задължения. От друга страна, тежестта на налаганите ценови ограничения на мобилния пазар е в обратнопропорционална зависимост от идентифицираните конкурентни проблеми, в сравнение със съотношението между конкурентни проблеми и наложените мерки на фиксирания пазар. Това е така, защото чрез избрания подход се стига до ситуация, при която на пазара с по-силно изразени ценови конкурентни проблеми (мобилният пазар) се налагат по-леки ценови ограничения.

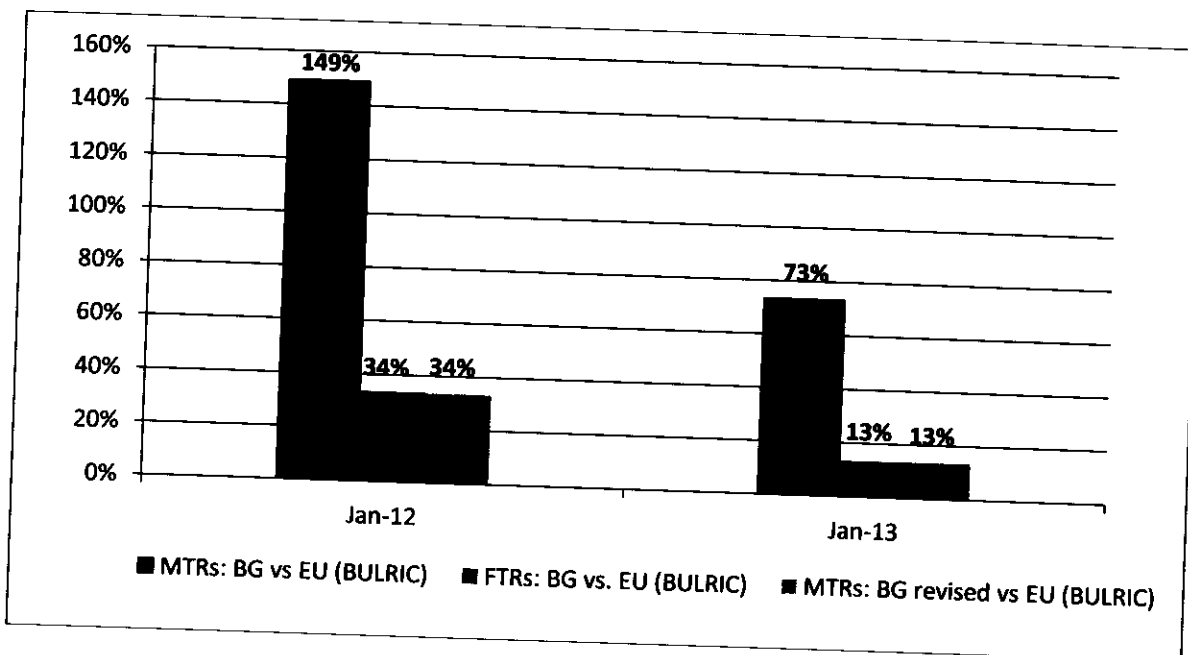
В случай, че КРС поддържа подхода, приложен спрямо цените за терминиране във фиксирани мрежи считаме, че КРС следва да преразгледа и ревизира нивата на ценовите ограничения на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи чрез прилагането на напълно идентичен алгоритъм. И обратно – в случай, че подходът използван в настоящия анализ остане непроменен, трябва да се коригира съответно подходът на фиксирания анализ като се уеднакви с настоящия.

На фиг. 4 и фиг. 5 е илюстриран ефектът от прилагането на различна интерпретация на подхода при определяне на ценовите ограничения в рамките на двата анализа.

Фиг.4. Цени за терминиране в България съгласно предложените ценови ограничения във фиксирания и мобилния анализ⁴.

⁴ На фиг.4 а е представена също така оценка за нивата на ценовите ограничения, които би следвало за бъдат установени по отношение на цените за терминиране в мобилни мрежи в случай, че КРС използва алгоритъм, идентичен на приложения във фиксирания анализ.

Фиг. 5. Процентно отношение на предложените ценови ограничения във фиксирания и мобилния анализ спрямо цените за терминиране в държави-членки след въвеждането на BULRIC модели⁵

В този смисъл сме на мнение, че **единствено подход, ориентиран към сближаване на цените на едро за терминиране с цените на дребно за осъществяване на повиквания ще спомогне за преодоляването на проблема със затварянето на трафика в мрежите.** Определянето на цени на едро съизмерими със средната цена на дребно за повиквания в рамките на собствената мрежа (on-net) биха елиминирали този ефект, тъй като за мобилните предприятие ще е трудно да поддържат цени за повиквания към други мрежи (off-net) значително по-високи от прилаганите цени за терминиране, така че да са в състояние да компенсират по-ниските приходи от повиквания в рамките на мрежата (on-net). **В тази връзка са надяваме при ревизиране на предложените в настоящия анализ нива на ценовите ограничения КРС да отчете изложеното по-горе и да дефинира ценовите ограничения на нива, не по-високи от установената средна цена на дребно за повиквания в рамките на мрежата през 2010 г.**

2. При налагане на специфични ценови задължения е необходимо да бъде направен анализ на наложените вече ценови ограничения и да бъде отчетено доколко на към БТК е приложен принципа за равнопоставеност.

Видно от изводите на КРС в Проекта на пазарен анализ наложените мерки през 2009 г. не са довели до необходимите резултати и поради това се предлагат за налагане нови такива. Непостигането на целите чрез наложените мерки и пазарният дял на БТК на предоставяне на мобилни услуги следва отново да постави въпроса за необходимостта от въвеждане на асиметрични мерки по отношение на БТК: „В тази връзка КРС счита, че към момента на извършване на настоящия анализ вече не са налице основания за прилагане на асиметрични мерки спрямо БТК и е необосновано и непропорционално на БТК да бъде предоставено допълнително конкурентно предимство.“. Видно и от предишния анализ за КРС не са били основания за прилагане на асиметрични мерки и именно това е причината за липса на динамично развитие на пазара на предоставяне на мобилни услуги и чувствително изменение в пазарните дялове на предприятията.

⁵ На фиг.5 е представена оценка и за очакваните процентни отношения на цените за терминиране в мобилни мрежи в България спрямо тези на държавите-членки след въвеждането на BULRIC модели, при условие, че КРС използва алгоритъм, идентичен на приложения във фиксирания анализ.

В допълнение на непостигнатите цели считаме за необходимо да обърнем внимание на друг факт, който следва да бъде отчетен от настоящия пазарен анализ. Това именно е неравнопоставеното третиране на БТК с другите две предприятия, предоставящи мобилни услуги е незапазването на ограничен ресурс от радиочестотния спектър за развитие на мобилната мрежа и съответно предоставяне на конкурентни по скорост услуги.

БТК усвои изцяло и ползва ефективно предоставения радиочестотен спектър и поради това за предприятието се появи необходимост от развитие на мрежата. В момента, в който предприятието изпълни всички критерии на разпоредбата на чл. 113, ал. 4 от ЗЕС, подаде заявление за предоставяне на допълнителен ограничен ресурс от радиочестотния спектър. С Решение № 887/15.09.2011 г. КРС отказа да предостави допълнителен ресурс на БТК, който беше необходим на предприятието да предоставя еднакви по качество и бързина мобилни услуги по стандарт UMTS с тези, предоставяни от Мобилтел и Глобул. Не бихме могли да приемем възражение за обявена нова процедура за предоставяне на спектър или ненавременен поискване на ресурса, тъй като БТК едва през август 2011 г. е постигнала критериите на ЗЕС за предоставяне на допълнителен ресурс. Следва да се има предвид и факта, че КРС е следвало да осигури възможност за предоставяне на допълнителен спектър преди да обяви процедура за предоставяне на целия свободен ресурс, тъй като за Регулаторът не е налице правна възможност да откаже предоставяне на допълнителен ограничен ресурс поради обявена процедура, съгласно разпоредбата на чл. 113 от ЗЕС.

С оглед (а) непостигане на целите чрез наложените мерки от 2009 г. и (б) невъзможност да предоставя услуги по стандарт UMTS с еднакви качествени характеристики с останалите предприятия, считаме за необходимо да бъде приложен алтернативно някой от следните подходи:

- да бъде въведена асиметрия в мерките, която да позволи избягване на антиконкурентните ефекти, които се пораждат от посочените фактически обстоятелства или
- да бъде засилено регулаторното въздействие чрез въвеждане на по-стръмна скала за поетапно намаляване на цените за терминиране в мобилни мрежи от предложената такава в проекта на решение. Това решение за намаляване на антиконкурентните ефекти може да бъде постигнато или чрез въвеждане на същия подход, приложен спрямо цените за терминиране във фиксирани мрежи или чрез избор на нови държави – членки на ЕС, цените в които да се ползват за сравнителен анализ при налагане на ценовото ограничение. На мнение сме, че без значение кой от двата подхода ще бъде избран резултатите от неговото прилагане биха се изразили във формирането на нива на ценовите ограничения за терминиране в мобилни мрежи съгласно посоченото по-долу.

лв./мин.	Jan 2012	July 2012	Jan 2013
силен трафик	0.036	0.033	0.03
слаб трафик	0.03	0.028	0.026

В случай, че КРС реши да не приеме предложените от БТК цени, молим при определяне на цените за терминиране във фиксирани мрежи да бъде използван подхода за определяне на цените за терминиране в мобилни мрежи.

Приложение: съгласно текста.

С уважение

Жанет Захариева
Пълномощник на изпълнителния директор

